

BILAGOR

Kurser

- Den romerska staden. s. 32
- Konst och kontext i barockens Rom. Museipraktik igår och idag. s. 32
- Archaeology Heritage Management and Urban Planning in Rome.
Past, present and future. s. 33
- Staden Rom och det antika arvet. s. 34
- Kurs på avancerad nivå i Konstvetenskap. s. 35
- Kommunikativ variation i tid och rum. s. 38

Redogörelser från stipendiater s. 41-50

Föreläsningar, seminarier och andra aktiviteter s. 52-65

Biblioteket s. 66

Fotografier s. 67 ff.

KURSER

Den romerska staden

25 januari-26 februari

Kursansvarig lärare: Simon Malmberg

Program

Vecka 1-2: Distansundervisning

Vecka 3: Rom

M 8 februari

Introduktion till kursen

Introduktion till Boendemiljö

Boendemiljö: Case romane del Celio

T 9 februari

Boendemiljö: Insula Capitolina, Palatinen, Casa dei Grifi

Introduktion till Infrastruktur/försörjning

O 10 februari

Museo della Civiltà Romana

Seminarium: Bilden av staden

Introduktion till Offentliga faciliteter (med Ragnar Hedlund)

T 11 februari

Offentliga faciliteter: Caracallas badhus

F 12 februari

Offentliga faciliteter: Colosseum

Seminarium: Zonering i staden

Introduktion till Kampanien (med Thomas Staub)

Vecka 4: Kampanien (med Thomas Staub)

M 15 februari

Pompeji

T 16 februari

Pompeji (fyra muntliga redovisningar)

O 17 februari

Neapel

T 18 februari

Herculaneum (med Sarah Court & Mimmo

Esposito)

F 19 februari

Pompeji (fyra muntliga redovisningar)

Vecka 5: Rom & Ostia

M 22 februari

Centrum/periferi: Forum (med Katariina Mustakallio)

Finska kursen besöker svenska institutet

Vi besöker tillsammans danska institutet

Introduktion till Centrum/periferi (med Hans Bjur)

Introduktion till militären i Rom (Alexandra

Busch)

Inlämning av skriftlig redovisning

T 23 februari

Centrum/periferi: Esquilinen (med Jussi Hanska & Alexandra Busch)

Vi besöker finska och norska instituten

Introduktion till Ostia

O 24 februari

Ostia

T 25 februari

Ostia (med Jonas Bjørnebye)

F 26 februari

Slutseminarium

Seminarium: Staden i filmen

Utvärdering & kursavslutning

Konst och kontext i barockens Rom. Museipraktik igår och idag

Fältvecka i Rom , 2-5 mars 2010

Kursansvariga lärare: Sabrina Norlander

Eliasson, Johan Eriksson.

Program

Tisdag 2 mars

- Introduktion på Svenska Institutet i Rom

- Galleria Borghese – samling och museum under 1600- och 1700-talen

- Palazzo Barberini- från privatsamling till nationellt museum

Onsdag 3 mars

- Galleria Doria Pamphilj- 1700-talet återhängt

- Studiebesök på Archivio di Stato di Roma

Torsdag 4 mars

- Kyrkorummet och bildkonsten – den liturgiska kontextens betydelse

- Palazzo Spada – genrer, motiv och stilar i 1600- och 1700-talens Rom

Fredag 5 mars

- Utställningen om Caravaggio på Scuderie del Quirinale

Deltagare: Marie Andersson, Lund; Kicki Eldh, Lund; Jan Falk; Hayoung Kang; Erika Lindgren, Uppsala; Oskar Nordell; August Orrling; Laura Vibe Hobolt Larsen

Archaeology, heritage management and urban planning in Rome. Past, present and future

24 May – 7 June

Kursansvariga lärare: Gert-Jan Burgers, Barbro Santillo Frizell

International MA-course organized by the Royal Netherlands Institute in Rome (KNIR) Swedish Institute in Rome (SIR)

In collaboration with: Facoltà di Architettura, Roma Tre; Dipartimento di Architettura DiAR, Università Roma 'La Sapienza'; CLUE/VU-University Amsterdam; Department of Conservation, University of Gothenburg

Programme

Monday, May 24

Opening lecture at KNIR

Tuesday, May 25

Introduction

- Lecture at KNIR

Gert-Jan Burgers (KNIR): Introduction – theory and aims, programme, presentations

- Library instructions at KNIR

- Library instructions at SIR

- Excursion

Gert-Jan Burgers (KNIR): Introductory tour of the city center: major monuments and short overview of the ancient history and topography of Rome.

- Lecture at SIR

Frederick Whiting (SIR), *Classical archaeology and the foreign academies of Rome. Tradition, prestige and collaboration.*

Wednesday, May 26

Case study 1: The area of the fora

- Excursion

Bert Treffers (KNIR), *Hellas in Rome. Winckelmann's heritage.*

Excursion

Saskia Stevens (KNIR), archaeological tour of the Forum Romanum and the Palatine.

Excursion

Gert-Jan Burgers (KNIR), the discovery of the Fora; history of excavations; archaeology and nationalism; political and ideological overtones; future prospects

- Lecture at the Facoltà di Architettura – Roma Tre
leola Porretta (Roma Tre), *Antonio Muñoz and the relations between archaeology and architecture in the building of the identity of modern Rome.*

- Lecture at the Facoltà di Architettura – Roma Tre

Hans de Valk (KNIR), *Fascist urbanism and the*

ancient monuments of the city of Rome, 1922 - 1940.

Thursday, May 27

Case study 2: The Piazza Augusto Imperatore and the Foro Italico

- Lecture at SIR

Maria Margarita Segarra Lagunes (Roma Tre): The mausoleum of Augustus: excavations, results and future prospects

- Excursion

Gert-Jan Burgers (KNIR): visit to the Ara Pacis

- Excursion

Maria Margarita Segarra Lagunes (Roma Tre): visit to the mausoleum of Augustus

- Excursion

Hans de Valk (KNIR): *Fascist reordering and the emergence of the Piazza Augusto Imperatore*

- Excursion

Håkan H kerberg (SIR): *The Foro Italico*

- Lecture at SIR

Håkan H kerberg (SIR): *A controversial heritage. Architecture and rhetoric in Fascist Italy*

Friday, May 28

Case study 3: The Parco Regionale dell'Appia Antica

- Excursion

Rianne Hermans (KNIR): introduction to the *Parco Regionale dell'Appia Antica*

- Excursion

Gert-Jan Burgers (KNIR): tour along the Via Appia

- Excursion

visit to the Catacombs of St. Callixtus

Caterina Rossetti (*Ente Parco Appia Antica*): visit to the Tomb of Priscilla

- Lecture (headquarters of the *Parco Regionale dell'Appia Antica*).

Caterina Rossetti (*Ente Parco Appia Antica*):

Context and history of the *Parco Regionale dell'Appia Antica*

- Lecture (headquarters of the *Parco Regionale dell'Appia Antica*).

Alessandra Capuano (La Sapienza): *Landscape of ruins and ruined landscapes. The urban development of Rome and the Appia Antica Park*

Saturday, May 29

Case study 4: The Rione Testaccio

- Lecture

Renato Sebastiani/Alessia Contino (Soprintendenza Speciale per I Beni Archeologici di Roma): *the 'Museo Diffuso' and the valorisation of the Rione Testaccio*

- Excursion to the Rione Testaccio. the Ostiense

station, the Piramide, the aurelian wall, The Monte Testaccio, The Porticus Aemilia.

- Excursion and lectures

Francesco Cellini (Roma Tre): *Il progetto 'Mattatoio'*; Mario Panizza (Roma Tre): The Roma Tre Project of the Via Ostiense.

Monday, May 31

Work on student presentations and lectures

- Lectures at SIR

Hans Bjur (Gothenburg) - *Urban development of Rome; urban planning in Rome/ Discovering Space as Cultural heritage*

Barbro Santillo Frizell/Jonathan Westin (SIR) - *Displaying the Via Tecta at the sanctuary of Hercules Victor at Tivoli*

Tuesday, June 1

Case study 5

The Via Tiburtina Project

- Excursion: Via Tiburtina

On-bus lecture. Hans Bjur (Gothenburg):

Introduction to the Via Tiburtina Project

Hans Bjur, Håkan Hökerberg (Gothenburg/SIR): Settecamini

Barbro Santillo Frizell (SIR): Tivoli, Villa Gregoriana

Simon Malmberg (SIR): Navigating the Urban Tiburtina

Wednesday, June 2

Work on student presentation

Thursday, June 3

Work on student presentation and lecture

-Lecture at KNIR

Claudia Cecamore (La Sapienza): *Archaeological Heritage and the Urban development of Rome: the History of a Problem*. Presentation of student projects carried out in the context of the Master 'Architettura per l'Archeologia e Archeologia per l'Architettura'.

Friday, June 4

On-site student presentations

- Presentation of student projects:

1. Colosseum

Jenny Persson

Leon Coret

Luisa Boccardi

2. Trajan's Markets

Anna Reuter Metelius

Anne Doppen,

Alessandro Iacovuzzi

3. Crypta Balbi

Tessa v/d Dolder

Eleonora Cerqua

4. Largo Argentina

Felix Veldhoven

Chiara Reali

Saturday, June 5

On-site student presentations

Presentation of student projects:

1. Stazione Termini

Sanna Nordlander

Menje Almekinders

Giacomo Benedetti

2. Museo Centrale Montemartini

Katarzyna Durys

Laura Pujia

3. Museo della Civiltà Romana/EUR

Anna Gustavsson

Anna Rita Russo

Ilse Sloomweg

Saturday, June 5

final evaluation

Final evaluation and discussion

Sunday, June 6

Work on hand-out

Staden Rom och det antika arvet

Fortbildningskurs för lärare i klassiska språk

14-23 juni

Kursansvarig lärare: Barbro Santillo Frizell

Program:

Måndag 14

- Kursintroduktion, biblioteket

- Föreläsning SIR: Det antika Roms

utveckling (Simon Malmberg)

- Stadsvandring : Historier från en osynlig stad - en introduktion till den romerska staden (Ragnar Hedlund).

Tisdag 15

- Gatuliv under antiken: Clivus Suburanus (Simon Malmberg)

- Bokpresentation SIR: B. Santillo Frizell, *Lana, carne, latte. Paesaggi pastorali tra mito e realtà*.

Onsdag 16

- Badande under antiken: Caracallas badhus (Simon Malmberg)

- Seminarium: Vattenförsörjning i Pompeji (Thomas Staub)

Torsdag 17

- Boende under antiken: Kejsarpalatsen på Palatinen, hus på Celio (Simon Malmberg).
Samling utanför ingången till Forum, Via dei Fori Imperiali

Fredag 18

- Antiken på nytt: 1500-talsbankiren Agostino Chigis Villa Farnesina (Sabrina Norlander Eliasson)
- Drottning Kristina och Arkadien: Bosco Parrasio, Palazzo Corsini (Stefano Fogelberg Rota)

Lördag 19

- Föreläsning: Barocken, Bernini och antiken (Martin Olin)

- Galleria Borghese (Martin Olin)
- Föreläsning: Museo Pio Clementino under 1700-talet (Sabrina Norlander Eliasson)

Måndag 21

- Föreläsning: Det fascistiska kulturarvet (Håkan Hökerberg)

Tisdag 22

- Antikens färger och den vita lögnen (Barbro Santillo Frizell)

- Kulturarvets förmedling i bild (Jonathan Westin)

- Tiburtina Introduktion SIR (Barbro Santillo Frizell)

Onsdag 23

Exkursion till Tivoli: via Tiburtina, Villa Gregoriana (Barbro Santillo Frizell)

Kurs på avancerad nivå i konstvetenskap

27 september—3 december

Kursansvarig lärare: Sabrina Norlander Eliasson

VECKA I

Det antika Rom

Mån. 27 september

Introduktion

09.00 Kaffe med personalen, därefter visning av tvättstuga och gemensamma utrymmen (Margareta Ohlson Lepscky)

10.00 Genomgång av kursen i Auditoriet (Sabrina Norlander Eliasson)

11.30 Visning av biblioteket (Astrid Capoferro)

18.00 Presentation av kursdeltagare och helårsstipendiater i Auditoriet

19.00 Middag hos institutets direktör i föreståndarbostaden

Tis. 28 september

Forum Romanum och Palatinen (Simon Malmberg)

Ons. 29 september

Arkitektur och funktion: Colosseum, Kejsarfora och Pantheon

Tors. 30 september

Skulptur och politisk propaganda: Konstantinbågen och Ara Pacis

Fred. 1 oktober

EXKURSION till Pompeji
Bostadsarkitektur och måleri (Thomas Staub)

VECKA II

Rom under senantiken och medeltiden

Mån. 4 oktober

Den tidigkristna arkitekturens typologier och funktioner: S. Agnese fuori le Mura och S. Costanzas mausoleum

Tis. 5 oktober

Restaureringsproblematik och arvet från Öst : S. Sabina och S. Prassede med Cappella S. Zeno

Ons. 6 oktober

Arkitektur, bildkonst och kyrkopolitik: S. Clemente och Cappella S. Silvestro i SS. Quattro Coronati

Tors. 7 oktober

Bildkonst: Pietro Cavallinis verk i S. Cecilia och S. Maria in Trastevere

Fre. 8 oktober

EXKURSION till Subiaco
Klosterkultur under medeltiden: Sacro Speco

VECKA III

Exkursion till Siena och Florens

Mån. 11 oktober

Siena: Piazza del Campo

Tis. 12 oktober

Siena: Palazzo Pubblico, Museo dell'Opera del Duomo (Duccio) och Domen – tid anges på plats.

Ons. 13 oktober

Florens:

F m Santa Maria del Fiore och Baptisteriet
E m Santa Croce och Orsanmichele – tider anges på plats

Tors. 14 oktober

F m San Marco och Santa Maria Novella
E m Galleria degli Uffizi

Fre. 15 oktober

Cappelle Medicee

VECKA IV**Rom under renässansen****Mån. 18 oktober**

Egen studiedag

Tis. 19 oktober

Arkitektur och bildkonst: Palazzo Venezia, Palazzo della Cancelleria och Cappella Carafa i Santa Maria sopra Minerva

Föreläsning i Auditoriet:

Konstnärliga insatser i Vatikanen under 1400- och 1500-talen

Ons. 20 oktober

Michelangelo och Rafael i Vatikanen
Deltagarna besöker på egen hand Rafaels Stanzer och Sixtinska kapellet

Tors. 21 oktober

Il Tempietto vid S. Pietro in Montorio och Agostino Chigis Villa Farnesina

Fre. 22 oktober

EXKURSION till Caprarola och Bagnaia
Villakultur under 1500-talet: Villa Farnese och Villa Lante

VECKA V**Rom under renässansen och motreformationen****Mån. 25 oktober**

Egen studiedag

Tis. 26 oktober

Michelangelo som skulptör och arkitekt: Julius II:s gravvård i S. Pietro in Vincoli, Campidoglio och Palazzo Farnese

Ons. 27 oktober

Motreformationens kyrkorum: Il Gesù och Santa Maria in Valicella "Chiesa Nuova"
Föreläsning i Auditoriet:
Annibale Carracci i Palazzo Farnese och galleriets typologi

Tors. 28 oktober

Galleria Farnese

Fre. 29 oktober

Talmåleriet i Rom: Palazzo Barberini, S. Andrea della Valle och S. Ignazio

VECKA VI**Barockstaden Rom****Mån. 1 november**

Fasadanalys av den barocka kyrkan: S. Susanna, S. Maria della Vittoria, SS Vincenzo e Anastasio, S. Maria in Via Lata, S. Agnese in Agone och S. Maria della Pace

Tis. 2 november

1600-talets realism i måleriet: tema Caravaggio
Egen studiedag med besök i S. Maria del Popolo, S. Agostino och S. Luigi dei Francesi

Ons. 3 november**Det romerska palatsets arkitektur och funktion:**

F m Deltagarna studerar på egen hand exteriörerna av tre 1600-talspalats – Borghese, Mattei och Barberini

Föreläsning i Auditoriet:

Den romerska elitens bostad under tidigmodern tid

Tors. 4 november

Elitens antiksamlingar under 1600-talet – funktion och estetik: Palazzo Altemps

Fre. 5 november**Textseminarium i Auditoriet:**

Det historiografiska arvet: Giorgio Vasari och Giovanni Pietro Bellori

VECKA VII

Barockstaden Rom

Mån. 8 november

Tema Gianlorenzo Bernini

Ponte S. Angelo, Piazza S. Pietro och Peterskyrkans skulpturala utsmyckning

Tis. 9 november

Tema Gianlorenzo Bernini

S. Andrea al Quirinale och Cappella Cornaro i S. Maria della Vittoria

Ons. 10 november

Galleria Borghese: Berninis skulpturer för kardinal Borghese

Tors. 11 november

Tema Francesco Borromini

Laterankyrkans långhus, S. Andrea delle Fratte och Collegio di Propaganda Fide

Fre. 12 november

Tema Francesco Borromini

S. Carlo alle Quattro Fontane, S. Ivo della Sapienza och Oratorio dei Filippini

VECKA VIII

Rom under 1700-talet

Mån. 15 november

Egen studiedag

Tis. 16 november

Stilar mellan århundraden och

kanonproblematik – vad är barockklassicism?

S. Maria in Campitelli, Gesù e Maria och Cappella Cybo i S. Maria del Popolo

Ons. 17 november

Arkitektur och stadsplanering under 1700-talet

Chiesa della Maddalena al Pantheon, Piazza S. Ignazio, Piazza di Spagna och Fontana di Trevi

Tors. 18 november

Arkadisk klassicism – kulturell diskurs under 1700-talet

Arkadernas teater i Bosco Parrasio

Föreläsning i Auditoriet:

Drömmen om Italien under 1700-talet: Rom som idé och myt för en social elit

Fre. 19 november

Idén om ett privatliv

1700-talsvåningen i Palazzo Barberini

VECKA IX

Rom under 1700-talet: Museistaden

Mån. 22 november

Påvarnas museum

Museo Pio Clementino

Tis. 23 november

Elitens museum

Palazzo Doria Pamphilj – 10.00 *Samling vid museets entré på Via del Corso*

Palazzo Spada

Ons. 24 november

Den museala parken och det pittoreska perspektivet

Villa Borghese med Giardino del Lago och Piazza del Popolo

Tors. 25 november

Föreläsning i Auditoriet:

Att forska i Rom och om Rom: det konstvetenskapliga fältet och den italienska traditionen

Fre. 26 november

Seminarium i Auditoriet:

Redovisning och diskussion kring Caravaggio

VECKA X

Huvudstaden Rom

Mån. 29 november

1800-talets nya stad

Viktor Emanuel-monumentet, Via Nazionale och Piazza della Repubblica(Jan Ahlklo)

Tis. 30 november

Det nya seklets första decennier

Gino Coppedés kvarter och Città Universitaria (Jan Ahlklo)

Ons. 1 december

Det sociala bostadbyggandet

S. Saba och Garbatella (Håkan Hökerberg)

Tors. 2 december

EUR (Håkan Hökerberg)

Fre. 3 december

Exkursjon till Pontinska träskan (Jan Ahlklo, Håkan Hökerberg)

**Course schedule for the course Communicative Variation in Time and Space
Rome, November 15th-November 26th 2010**

Kursansvariga lärare: Eva Wiberg, Lunds Universitet; Gunhild Vidén , Göteborgs Universitet; Jonas Carlquist , Umeå Universitet; Paolo Broggio, Roma

1st week - November 15th- November 19th:

Day	Time	Activities	Responsible	Place
Mon 15th	9.15- 11.15	General introduction and presentation Participants Teachers Institute – Prof. Frizell introduces the institute	EGJB, Frizell, Cantù, Simone, Malmberg	SIR
	Including Coffee	Course schedule for the Rome visit Subdivision into groups		
	11.15- 12.30	<i>Seminar:</i> Communication of Power Introduction to the theme of power	G	SIR
	12.30- 13.30	<i>Lunch</i> – served at the institute		SIR
	13.30- 14.45	<i>Seminar:</i> Intertextual communication /communication of the aesthetics Introduction to the theme of aesthetics	J	SIR
	15.15- 16.30	<i>Seminar:</i> Communication of everyday life Introduction to the theme of everyday life	E	SIR
	20.00	<i>Get together in a Pizzeria</i>		
Wed 17th	9.15- 10.15	Recapitulation of yesterday's case studies	G + JE	SIR
	10.30- 11.15	Intertextual communication and the communication of aesthetics, distribution of questions to consider: Churches Non canonical vs canonical art Hidden borders in the city Death	J	
	11.15-12	Seminar: Frizell		
	12.15-13	Seminar: Tota		SIR
	14-17	Case studies: presentation of places: 1. Churches 2. Non canonical vs canonical art 3. Hidden borders in the city 4. Death	JEGB Tota	In Rome

Tue 16th	9.15-10	<i>Seminar:</i>		SIR
	10.15-11	<i>Seminar:</i> Mattera		
	11-12	Power - introduction to the Case studies and distribution of questions to consider: 1. Antiquity meets the 20 th (and 21 st) century 2. The Vatican meets Italy 3. Risorgimento and contemporary Rome 4. The centre of power of contemporary Italy	G	SIR
	13-17	Case studies: presentation of places (4 groups + one professor in each group further subdivisions will be made on the spot): Antiquity meets the 20 th (and 21 st) century The Vatican meets Italy Risorgimento and contemporary Rome The centre of power of contemporary Italy	GEJB Poggi	In Rome
Thur 18th	9.15-10.15	Recapitulation of yesterday's case studies	JGEB	
	10.30-11.30	<i>Seminar</i> Lombardi vallauri		
Thur 18th	11.30-12.15	Communication of everyday life: distribution of questions to consider: 1. Pedestrians in the streets of Rome 2. intercultural symmetrical and asymmetrical interaction 3. Everyday life of Romans 4. Spatial Communication of Rome	E Malmberg Lombardi Vallauri	SIR
	13.15-17	Case studies: presentation of places: 1. Pedestrians in the streets of Rome 2. intercultural symmetrical and asymmetrical interaction 3. Everyday life of Romans Spatial Communication of Rome	EGJB Malmberg Lombardi Vallauri	In Rome
Fri 19th	9.15-10.30	Recapitulation of yesterday's case studies and discussion about the field work so far	EGJB	SIR
Coffe in between	10.45-11.30	<i>Seminar:</i> Poggi	Poggi	SIR
	11.45-12.30	<i>Seminar:</i> Broggio	Broggio	
	12.30-14	Planning of following week's in depth work, including division into groups	EGJ	SIR

2nd week - November 22nd-November 26th:

Day	Activities	Responsible	Place
Mon 22nd	Starting up of in depth works – practical information.	EJB+ Roma3 teacher? Malmberg	SIR
	In depth studies and field work	EJB	SIR + in Rome
Tue 23rd	Recapitulation of yesterday's case studies and supervision	EJB?	SIR
	<i>Seminar:</i> Malmberg		SIR
	Field work	EGJ	In Rome
Wed 24th	Recapitulation of yesterday's case studies and supervision (at Roma 3)	EJ	Roma 3
	Presentation of the faculty at Roma 3	Cantu	Roma 3
	Field work	EJ	In Rome
Thu 25th	Recapitulation of yesterday's case studies and supervision	EJ	SIR
	Seminar: Merluzzi The evolution of the area Testaccio Ostiense between 1882 and 2006	Merluzzi	
	Field work – special issue Testaccio Ostiense		Testaccio Ostiense
Fri 26th	Presentation of the field works	EJ	SIR
	Introduction to the reports and papers to be delivered at the end of the course	EJ	SIR
	<i>End of fieldwork in Rome</i>		

REDOGÖRELSE FRÅN STORSTIPENDIATER OCH ANDRA STIPENDIATER

Institutets storstipendiater

Johanna Gullberg, arkitektstipendiet

Arbetet med projektet Romarkivet inleddes med en fas av planering - beslut om essäämnen och skapande av litteraturlistor för projektets 6 essäer, skisser av själva arkivet och av dess delar, planering av fotograferingar och studiebesök. Stora delar av hösten ägnade jag åt att läsa om etrusker och Vitruvius för att skriva den första essän, om romerska konstruktioner och byggmaterial för den andra. Hela året använde jag främst Svenska Institutets bibliotek, men också de danska, holländska och amerikanska akademiernas. I någon vecka studerade jag romkartorna i institutets fina kartsamling. Under 5 höstveckor studerade jag italienska 6 timmar i veckan, vilket gav en bra grund i språket. Jag gick ofta mellan (platserna för) arkivets 6 byggnader - Jupitertemplet, Pantheon, Palazzo Farnese, San Carlo alle Quattro Fontane, Danteum och MAXXI - för att få idéer och för att fotografera. I november var jag inte på institutet, utan i Chile, på studieresa i ett annat projekt. Innan avresan höll jag mitt första seminarium på institutet, och blev mycket nöjd med all värdefull respons jag fick från arkeologer, filologer, litteratur- och konstvetare. Det har också varit mycket givande att delta i andras seminarier på institutet.

I december ritade jag huvudsakligen vidare på arkivet och byggde en prototyp av det, i skala 1:2,5. Vi byggde ett pepparkakshus - en avbildning av Via Tiburtina, ett självklart val i år - och gick i luciatåg. Jag besökte också Palazzo Farnese, Stefania Renzetti hade ordnat besöket åt mig, och fick en arkitekturupplevelse över alla förväntningar. Under vårens början fördjupade jag mig i antikens och renässansens minnessystem, i Terragni och hans Danteum. För att förstå Danteum krävdes en noggrann läsning av Den gudomliga komedin. Jag såg en utställning om världs- och rymdatlas från 1600-talet och en med verk av Calder. Båda gav mig inspiration till mitt arbete; atlasutställningen för kartornas kombinationer av verklighet och abstraktion, Calders skulpturer för deras eleganta finurlighet. I början av februari reste jag till

Florens för att samla intryck. Resor som den till Florens, långpromenader och löpturer inne i Rom, samtal med akademiker från andra discipliner - alla dessa saker som inte haft som direkt syfte att främja mitt arbete med Romarkivet - tycker jag i efterhand berikat både arkivet och min utveckling som arkitekt. En del av den tidiga våren ägnade jag åt ansökningar, två av dem gav resultat - den ena ledde till ett nytt jobb vid arkitekturskolan i Umeå, den andra till Romvännernas stora stipendium. Det senare använder jag för att, utifrån Palazzo Farnese och Terragni (Danteums arkitekt) Casa del Fascio i Como, utveckla tankar om palats i vår samtid.

Efter hemkomsten från Florens läste jag om Roma Interrotta, en utställning med visionära förslag för Rom från 1978, och Uneternal City, en dito utställning från 2008. Jag flätade i en essä samman mina tolkningar av dessa utställningar med besök till arkivets 6 byggnader. Jag läste en avhandling om San Carlinos geometri och skissade på souvenirmodellerna, som ingår i arkivet. Och jag började förbereda utställningarna på Rumänska akademien (Spazi Aperti) och Hadrianus tempel (FAR - Foreign Architects Rome), som ägde rum i juni. Utställningarna fungerade utmärkt som deadlines och som plattformar för nya kontakter. Under hela året i Rom har jag varit mån om att umgås med personer utanför det svenska institutet, främst har jag blivit vän med arkitekter och konstnärer från de brittiska, franska och spanska akademierna. I april lyckades Stefania få in mig på ett studiebesök i MAXXI, jag blev positivt överraskad av den byggnad jag dittills bara kunnat se från utsidan. April och maj var annars en intensiv tid av modellbyggande och sociala evenemang, som avslutades med vernissager för de båda (ovan nämnda) utställningarna Romarkivet ingått i. Vid två bokpresentationer på institutet fotograferade jag för institutets räkning. I maj deltog jag i konferensen Grand Tour på Tor Vergata-universitetet, där italienska och utländska forskare / stipendiater presenterade sina arbeten rörande arkitektur i Rom. Konferensen är ett väldigt bra initiativ, tycker jag. Just innan den första utställningen skulle öppna höll jag mitt andra seminarium på institutet, och fann att arkivet togs varmt emot. Själva modellen /

skåpet, som är Romarkivet, ställdes ut i Hadrianus tempel och väckte många besökarens intresse.

I arbetet med arkivet har jag fått hjälp av föräldrar och vänner med läsning av essäer och skissdiskussioner. Jag har haft ett möte angående mitt arbete med Tracey Eve Winton, kanadensisk arkitekt och lärare stationerad i Rom. Jag har fått hjälp av Simon Malmberg och Ragnar Hedlund med fakta om det antika Rom. Med mina kolleger från de andra akademierna har jag kunnat diskutera arbetsprocess och metod. För mig har det gått bra att arbeta självständigt (med viss hjälp från närstående) i ett år - men den framtida arkitektstipendiat, som är osäker på sitt tålmod, råder jag att ordna en handledare / granskare, gärna innan han eller hon kommer till Rom.

Johanna Gullberg

Hedvig von Ehrenheim, det större arkeologiska stipendiet

Jag tilldelades till min stora glädje det arkeologiska stipendiet vid Svenska Institutet i Rom för HT 2009. Syftet med stipendietiden var att arbeta med min doktorsavhandling *Greek incubation rites in Classical and Hellenistic times*.

Avhandlingen är en analys av samtliga skriftliga källor kring fenomenet inkubation mellan ca 500 f.Kr. och år 0. Inkubation är en ritual där tillbedjarna sov i en helgedom och i drömmen fick kontakt med guden, i syfte att erhålla ett orakelspråk eller ett helande. Jag går emot de senaste 100 årens forskning kring inkubation i min analys: de ritelement som ingick i inkubationen var för det första inte ktoniska, dvs. de var inte för grekisk kult ovanliga riter som vittnar om ett ursprung i kulter som fanns innan indoeuropeerna kom till Grekland (som hävdas av t.ex. J. Riethmüller, *Asklepios. Heiligtümer und Kulte*. Heidelberg 2005). De var inte heller liminella, dvs. de var inte för grekisk kult ovanliga riter som visar hur inkubation följde samma mönster som van Gennep's riter de passage (som hävdats av t.ex. F. Graf, 'Heiligtum und Ritual. Das Beispiel der griechisch-römischen Asklepieia', i *Le sanctuaire grec*, ed. A. Schachter, Genève 1992, 159-203). Jag tolkar inkubation som en kombination av högst vanliga riter i grekisk kult (reningar, offer, olika former av tacksägelse) samt speciella riter som bäst liknas vid sådana som användes för att förbereda

grekiska orakelpräster innan de tog kontakt med guddomen.

Det jag arbetade mest med under stipendievistelsen var det sista kapitlet, om inkubationens ursprung i orakelkult, som jag skrev klart. Jag argumenterar för att Asklepioskultens snabba spridning vittnar om en demokratisering under klassisk tid av vem som kunde kontakta gudarna. Jag drog stor nytta av institutets bibliotek och tog även chansen att diskutera min studie med olika olika italienska religionshistoriker.

Den 18 januari talade jag på AIACs konferens *I riti del sonno magico e del sonno eterno*. Incontro dell'Associazione Internazionale di Archeologia Classica i American Academy in Rome. Titeln på mitt bidrag var 'Greek incubation rites from the beginning in Archaic times up until the birth of Christ', och detta bidrag skrev jag sedan om till en kort artikel (publicerad i *AIACNews*.

Bollettino quadrimestrale dell'Associazione Internazionale di Archeologia Classica Onlus 6:2, 2010, 7-9).

Under min stipendievistelse avslutade jag även arbetet med en längre artikel jag skrivit om hur man går tillväga för att identifiera sovsalar för inkubation i helgedomar. Denna kom ut under tidig vår 2010, och hade titeln 'Incubation areas in pagan and Early Christian times' (*Proceedings of the Danish Institute at Athens* VI, 2009, 237-276).

Hedvig von Ehrenheim

Thomas Staub, det större arkeologiska stipendiet

Under våren 2010 hade jag glädjen, att få vistas vid det Svenska Rominstitutet med det delade större stipendiet i arkeologi. Tiden utnyttjades för att fortsätta på min avhandling om ett pompejanskt bostadshus (*Bronstjuren's hus*, V 1,7) och vattnets roll inom den pompejanska privatarkitekturen vid Stockholms universitet, där jag är doktorand sedan 2007. Då mycket av det primära materialet till avhandlingen har kunnat samlas in under de årliga fältkampanjerna av det svenska Pompei-projektet, i vilka jag har deltagit sedan projektets början år 2000, fokuserades arbetet i Rom på studiet av litteratur och skrivandet på avhandlingen. För detta är institutets bibliotek en enorm tillgång, som underlättar arbetet avsevärt i jämförelse med möjligheterna på institutionerna i Sverige. I de fall, där litteraturen inte fanns tillgänglig på

svenska institutet kunde den konsulteras på andra bibliotek, så som holländska institutets bibliotek, som har en mycket omfattande samling som avser olika aspekter av vattnets roll under antiken. Andra bibliotek som besöktes oftare var det i BSR och i DAIR. Men även kortare besök till Pompeji kunde utföras, för att komplettera material eller kontrollera tidigare uppgifter. Vid vårterminens arkeologiska kurs med temat "Den antika staden", som leddes av Simon Malmberg medverkade jag vid undervisningen om Kampanien, dels med introduktionsföreläsning om Pompejis och Herculaneums historia och utgrävningshistoria, dels under Kampanien-exkursionen i Pompeji, Herculaneum och Neapel. I samband med läarkursen "Staden Rom och det antika arvet" höll jag ett seminarium om "Pompejis vattenförsörjning - i staden och i huset" i juni månad, i vilket jag presenterade det förhållandevis välbevarade vattenförsörjningssystemet inom staden Pompeji och, som fallstudie, systemet i "Bronstjurens hus".

Ett givande inslag i stipendiattiden var de institutens interna seminarierna, där man har möjligheten att informeras om pågående forskning och projekt utanför det egna ämnet, t.ex. inom konstvetenskap, nyare historia eller kulturarvsfrågor. En annat givande och inspirerande element av vistelsen var besök på olika utställningar, arkeologiska lämningar och museer, t.ex. ljusinstallationen på Ara Pacis, som återgav altarets ursprungliga utseende med dess färgsprakande polykromi.

Även det rika utbudet av föreläsningar och kongresser på de olika internationella instituten bidrog till att berika vistelsen och arbetet med avhandlingen. Så kan t.ex. en kongress om baden i det antika Grekland nämnas, som ägde rum under två dagar på American Academy in Rome, turligt nog samtidigt som jag höll på att arbeta med de små privata baden, som var inrättade i de n-v delarna av "Bronstjurens hus".

Sammanlagt kan jag säga, att tiden jag fick tillbringa på institutet har varit mycket givande och stimulerande, både för det egna arbetet och därutöver. Slutligen ett stort tack till personalen för all hjälp och den trevliga samvaron.

Thomas Staub

Felicia Tolentino, det större konstvetenskapliga stipendiet

Under min tid som stipendiat vid Svenska

Institutet i Rom gavs jag möjlighet att påbörja ett forskningsprojekt om svenska konstnärers närvaro och verksamhet i Rom under 1800-talet.

Projektets primära syfte har varit att med utgångspunkt i ett antal fallstudier undersöka hur det konstnärliga rum som Rom och dess omgivningar utgjorde kom att påverka utvecklingen av det svenska konstlivet vid mitten och slutet av 1800-talet. Vid denna tid vistades ett stort antal svenska konstnärer i Rom och flera av dem var även bosatta i staden under en längre tidsperiod, vilket resulterade i ett utvidgat konstnärligt rum, som skulle få en avgörande betydelse för hur konstsynen i Sverige kom att gestalta sig vid slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Den genre som befann sig i fokus för min studie var landskapsmotivet och jag fann det särskilt intressant att studera de skisser som svenska konstnärer såsom exempelvis Gustav Wilhelm Palm (1810-1890) och Nils Jacob Blommér (1816-1853) utförde inför motivet under exkursioner på den romerska landsbygden, för att därefter jämföra dessa med de färdiga framställningarna i olja, ofta utförda i ateljé. Att på detta sätt följa tillkomsten av ett antal verk gjorde det möjligt att skönja återkommande stilistiska tendenser likaväl som avsteg från desamma, vilket gav en djupare inblick i de skapandeprocesser som ledde fram till ett flertal av de konstverk som senare skulle definiera en ny och modern konstuppfattning i Sverige. Innan min ankomst till institutet i september 2009 hade jag tagit del av arkivmaterial vid Konstakademien och på Nationalmuseum i Stockholm för att på plats i Rom kunna bearbeta materialet och avgränsa studiens frågeställningar.

Ett av forskningsprojektets delsyften var att undersöka den italienska konstens uttryck och stilistiska förankring under mitten av 1800-talet och på så sätt nå en djupare förståelse för de kulturella sammanhang som svenska konstnärer omgavs av under sina vistelser i Rom. Denna del av studien gav mig anledning att besöka flera museisamlingar och arkiv. Det arkiv som jag besökte mest frekvent var beläget vid Museo Nazionale d'Arte Moderna och där studerade jag främst skisser och målningar utförda av italienska 1800-talskonstnärer verksamma i Rom vid den aktuella tiden. I anslutning till arkivet fanns ett gediget referensbibliotek med inriktning mot litteratur om italiensk 1800- och 1900-talskonst och där tillbringade jag en stor del av våren 2010. Under min tid som stipendiat passade jag även på att besöka andra arkiv av relevans för mitt forskningsområde, exempelvis

manuskriptsamlingarna tillhörande Skandiviska Föreningen i Rom, biblioteket vid Accademia San Luca samt det välförsedda konstabiblioteket vid Franska Akademien – Villa Medici. Vid nämnda akademi deltog jag i mars vid ett tvådagarssymposium som utgick från den franske målaren Nicolas Poussins konstnärliga verksamhet i Rom under 1600-talet.

Den del av mitt forskningsprojekt som behandlade det italienska materialet fick efterhand större utrymme och under våren skrev jag en artikel där jag diskuterade italienskt 1800-talsmåleri utifrån aspekter som patriotism och nationellt minne. Artikeln med titeln ”Patriotism and Pictorial Translation in 19th century Italian Painting” blev i maj antagen för publicering i den brittiska tidskriften *Word & Image* och den kommer att publiceras i slutet av 2011. I februari 2010 höll jag seminarium om min forskning på institutet och seminariet med rubriken ”1800-talet – romantik eller revolution? Perspektiv på svenska och italienska konstnärers bilder av Italien” utgick ifrån de två parallella spåren i min forskning och syftet var att belysa hur utländska konstnärers vistelser i Rom indirekt påverkade den italienska konstutvecklingen under 1800-talet. I september 2010 deltog jag i den internationella konferensen ”The City of the Soul – The literary making of Rome” vid Svenska Institutet. Konferensen som arrangerades av Sabrina Norlander Eliasson och Stefano Fogelberg Rota utgjorde en utmärkt möjlighet till fördjupning inom det forskningsprojekt som jag hade bedrivit i Rom under föregående år och i mitt föredrag med rubriken ”Enlightened Paths – Swedish Explorations of Rome in the late 18th century” riktade jag således uppmärksamheten mot 1700-talets svenska framställningar av Rom i text och bild.

Jag fick under mitt stipendieår även förmånen att undervisa på den konstvetenskapliga kursen under ledning av Sabrina Norlander Eliasson, vilket var både lustfyllt och lärorikt. Jag ansvarade för undervisningen i San Marcoklostret i Florens under kursens Toscanaexkursion i oktober 2009, vilket innebar en fantastisk möjlighet att få sjunka in i Beato Angelicos fresker som jag alltid har haft en särskild relation till. Senare under hösten fick jag ansvar för undervisningen som rörde Villa Borghese och Monte Pincio och det var väldigt intressant att förbereda eftersom Borgheseparken med sin planläggning, sin skulpturala utsmyckning och sin rika grönska utgör en central del i

institutstillvaron och det var alltigenom lustfyllt att en solig novembermorgon få möjligheten att leda denna parkpromenad! Senare i november höll jag tillsammans med kursföreståndaren ett seminarium om att forska i Rom där vi talade om vår forskning samt informerade om de möjligheter och begränsningar som Rom som forskningsfält härbärgerar. Förutom medverkan vid dessa undervisningstillfällen deltog jag kontinuerligt i kursens aktiviteter, vilket var väldigt lärorikt och inspirerande på alla sätt, inte minst av att observera kursföreståndarens imponerande pedagogiska insatser i en stad präglad av hög bullernivå och mycket plötsliga väderomslag...

Året i Rom var en fantastisk tid, på så många olika sätt. Att forska i institutets rofyllda miljö har inverkat positivt inte bara på arbetskapaciteten utan också på sinnesron och detta är tack vare alla de trevliga, tillmötesgående och intressanta människor som besökte institutet. Utan alla dessa informella samtal om stort och smått med andra stipendiater och gäster hade institutsupplevelsen varit av ett helt annat slag. Jag vill rikta ett varmt och innerligt tack till alla er som vistades på institutet under mitt stipendieår och som på olika sätt har hjälpt mig och bidragit till att göra den här tiden så minnesvärd och rik på upplevelser! Särskilda tack till Direktör Barbro Santillo Frizell, Vice Direktör Sabrina Norlander Eliasson, Forskarassistent Simon Malmberg, Ekonomi- och personaladministratör Margareta Ohlson Lepscky, Sekreterare Stefania Renzetti och Bibliotekarierna Astrid Capoferro och Liv D’Amelio. Er hjälpsamhet och ert alltid lika generösa bemötande gör institutet till den trivsamma plats som den är idag.

Felicia Tolentino

Jonathan Westin, det större allmänna forskningsstipendiet (kulturvård)

2006-2009 medverkade jag i det tvärvetenskapliga forskningsprojektet *Via Tiburtina - Space Movements and Artefacts in the Urban Landscape* under ledning av prof. Santillo Frizell och prof. Bjur. Projektet resulterade i en bok med samma namn, där jag tillsammans med Barbro Santillo Frizell författade kapitlet ”Displaying Via Tecta” vilket var en redogörelse över den kommunikativa aspekten av bevarande med utgångspunkt i de förutsättningar som råder

för Hercules Victortemplet i Tivoli. När representationer av det antika samhället skapas, antingen genom modeller eller genom utställningspedagogik, sker en konkretisering av det teoretiska vilket ökar dess genomslagskraft— bilden blir identitetsskapande. Visuell kommunikation och interpretation är en dialog mellan producent och konsument där det finns ett ömsesidigt beroende som skapar styrande formler för hur antiken förmedlas. Min avhandlings syfte är att blottlägga detta beroende och dess maktstrukturer för att—med betoning på antiken—problematiska skapandet av den vetenskapliga bilden. Att dekonstruera bildens roll som skapare av idéer är viktigt då den ofta får representera vetenskapen i mötet mellan forskning och samhälle, men utan den transparens som traditionell vetenskap måste arbeta under. Ett aktuellt exempel är de ständigt återkommande avslöjandena att antik arkitektur och konst var bemålad—avslöjanden som snabbt glöms och bleknar bort i strömmen av bilder och rekonstruktioner som förstärker det kollektiva minnet av ett vitt antiken.

Mycket av mitt stipendieår—vilket var mitt tredje år som doktorand vid institutionen för kulturvård—färgades av mitt deltagande i Tiburtinaprojektet. Boken lanserades under hösten vilket innebar en rad tillfällen att nå ut med vår forskning, både till andra forskare och till allmänheten. Tillsammans med Barbro presenterade jag resultatet av våra studier på Österrikiska Institutet dit vi var inbjudna till en endagars arkeologikonferens. Detta följdes av en presentation på bokmässan i Göteborg, en öppen föreläsning i Vasaparken om Tiburtinaprojektet samt medverkan i boklanseringen på Svenska Institutet i Rom.

Förutom det sedvanliga öppna presentationsseminariet höll jag föreläsningar i den internationella masterskursen i kommunikation under hösten, den internationella masterskursen inom kulturarvsvård under våren och lärarkursen under sommaren. Jag har även funnits till hands för institutet vad gäller trycksaksproduktion, vilket resulterat i fyra posters, bokmärken, nya skyltar och Photoshoplektioner. En av dessa posters, *Memory and the Loss of Memory*, fick ett omnämnande på landskapsarkeologikonferensen i Amsterdam 26-28 januari.

Vad gäller min forskning har institutet främst betytt en närhet till museum och bibliotek, intressanta möten och ypperlig skrivmiljö. Jag har

under mitt stipendieår färdigställt tre artiklar, varav en redan har publicerats i den italienska tidskriften *Archeomatica* (#2). De övriga hoppas jag få publicerade under våren. En första kontakt har även etablerats med visualiseringsstudion *InkLink Firenze*, vilken jag hoppas kunna följa upp under våren.

Jonathan Westin

Institutets Grävstipendiater

Patrik Klingborg

Årets utgrävningar i Rionero in Vulture

Jag hade mellan den 18 juli och 28 augusti möjlighet att delta i *The Vulture Project* som, med hjälp av ett samarbete mellan den lokala kommunen Rionero in Vulture och University of Alberta, genomförs under Richard Fletchers ledning. Projektet, som till min glädje var större i år än någonsin tidigare, bestod av ett team studenter och arkeologer från en mängd olika länder såsom Australien, Danmark, Finland, Israel, Italien, Kanada, Norge, Storbritannien, Sverige, Ungern och USA – som mest deltog ungefär 40 personer samtidigt. Under perioden arbetade man här dels med utgrävningen av en romersk villa och dess omedelbara närområde (kallat *Torre degli Embrici* efter en medeltida byggnad), dels med en fältinventering av det omkringliggande landskapet. Det förekom även undervisning och praktik i hur man klassificerar och ritar keramik.

Den romerska villan (i nuläget 140x120 meter stor) består av ett antal olika faser och exakt när den grundlades är inte slutgiltigt fastställt, men den verkar vara som senast från 100-talet f.Kr, då man funnit en uppsättning bad som daterats till den tiden. Därefter följer flera faser som sträcker sig genom hela den romerska historien och platsen överges först under 600-talet e.Kr. Bland de mer intressanta strukturerna och fynden på platsen kan man nämna ytterligare ett badhus (ca 100 e.Kr), en större absid från en av de senare faserna, en fristående byggnad som förefaller vara ett *nymphäum*, en gravplats, en vattenkvarn och ett befästningsverk. Villan förefaller ha mött sitt slutgiltiga öde då byggnadsmaterialet återanvänds i det ovan nämnda medeltida komplexet, vilket ligger endast några hundra meter bort.

Årets grävningar koncentrerades till gravplatsen och den syd-östra delen av villan. I det först

nämnda området fann man fyra nya gravar och i det senare grävde man ut både två sedan tidigare till hälften utforskade och ett antal nya, tidigare oidentifierade, rum. Jag kom att arbeta nästan uteslutet i vad som redan tidigare identifierats som ett bad, men där man inte visste var rummet slutade eller när det konstruerats. Rummet rensades upp och en kollaps grävdes ut varefter möjligheten gavs att bryta igenom ett tidigare orört golv, ned till *hypocausten*, där vi hoppades finna material för att datera badkomplexet. Målet uppnåddes och det framkom även en mängd icke förväntad information om badets användningsfaser.

Fältinventeringen genomfördes slutligen under projektets sista två veckor. Deltagarna delades för ändamålet upp i mindre grupper och tilldelades sedan olika områden som skulle undersökas.

Under perioden kunde ett icke ringa antal boplatser från neolitikum till romersk tid identifieras och registreras.

Projektet var i slutänden mycket givande för mig, framförallt därför att jag fick privilegiet att koncentrera mig nästan uteslutet på att gräva ett av de varmare rummen i det senare badhuset – jag har tidigare fokuserat mina studier på romersk vattenteknik, men då endast haft möjlighet att närmat mig ämnet på ett teoretiskt plan. Det hela blev naturligtvis än mer lärorikt p.g.a. att jag fick möjligheten att gräva ut *hypocausten*, något som förefaller ovärderligt för mig då jag nu är väl medveten om hur undersökningen av en sådan kan se ut i praktiken. Jag räknar också med att det nu ska vara enklare för mig att förstå och arbeta med grävrapporter från andra romerska bad.

Vidare har min kunskap om syditaliensk arkeologi, dess utförande och områdets materiella lämningar förbättrats avsevärt. Jag fick också möjligheten att ägna en del av tiden åt att lära mig rita keramik, en kunskap som jag nu är mycket tacksam över att ha och räknar med att få nytta av i framtiden.

Projektet var i slutänden väl organiserat och genomfört och jag skulle inte tveka att åter arbeta där om möjligheten uppenbarar sig.

Patrik Klingborg

Fanny Kärfve

Under fyra veckor 2010 deltog jag som fältarkeolog i det engelsk-tyska projektet Kent-Berlin Ostia Excavations. Mitt deltagande i Ostia, Italien, varade mellan 17 augusti och 12

september och finansierades huvudsakligen av det grävstipendium som hade tilldelats mig av Svenska Institutet i Rom.

Kent-Berlin Ostia Excavations, under ledning av dr. Luke Lavan (University of Kent, Storbritannien) och dr. Axel Gering (Humboldt-Universität zu Berlin, Tyskland) arbetar med att gräva ut och dokumentera de senantika och tidigmedeltida lämningarna av Ostia, Roms forna hamnstad. Denna stads arkeologiska historia är i synnerhet förlagd till tiden för Mussolinis fascistiska regim under 1930- och 40-talen, då syftet var att frilägga det romerska kejsarrikets höjdpunkt. Resultatet blev att den senantika och tidigmedeltida arkitekturen till stor utsträckning grävdes bort - betraktad såsom vittnesmål över ett rike i förfall.

Målet för Kent-Berlin Ostia Excavations är istället att belysa denna åsidosatta period och, utifrån studier av Ostias offentliga rum, framhäva den arkitektoniska och spatiala utveckling som fortlöpte i Ostia. De platser som har varit i främsta fokus för projektet är Foro della Statua Eroica, Forumbadens Palaestra, det klassiska forum samt Decumanus Maximus, stadens östvästliga huvudgata. Denna centrala del av Ostia uppvisar exempel på välbevarade förändringar i arkitekturen under de senare historiska perioderna, exempelvis konstruerandet av ett nytt forum (Foro della Statua Eroica), men även den storskaliga förändringen av Decumanus som ny paradgata.

De arbetsuppgifter som tilldelades mig var att, utifrån provtrencher, undersöka relationen mellan olika platser, som exempelvis Palaestra och det klassiska forum, och hur de hade förändrats över tid. Jag fick även bistå den ansvarige för totalstationen med hjälp, vilket innebar en fördjupad förståelse för det digitaliserade verktyget inom fältarkeologi. Utöver de fältarkeologiska momenten fick deltagarna i projektet ta del av föreläsningar och guideade turer av både Ostia och Rom. Mina erfarenheter av Ostia har därav bidragit till en djupare förståelse för den romerska staden, och i synnerhet för den senantika staden.

Fanny Kärfve

Fredrik Tobin

För andra året i rad deltog jag i utgrävningarna i trakten av Murlo utanför Siena i Toskana. Arbetet är i huvudsak lokaliserat till höjden Poggio

Civitate, men i år grävdes det också under några dagar på närliggande Poggio Aguzzo. I båda fallen är det fråga om områden med etruskiska lämningar från i första hand 600- och 500-talet f.Kr. Poggio Civitate var platsen för ett storslaget byggnadskomplex från arkaisk tid som blivit hett omdebatterat sedan det upptäcktes på 1960-talet medan Poggio Aguzzo är känt som ett begravningsområde som undersökts i väldigt liten utsträckning. De enda tidigare utgrävningarna på den sistnämnda platsen skedde 1972 och har för övrigt nyligen publicerats i *The Necropolis of Poggio Civitate (Murlo): Burials from Poggio Aguzzo* av den nuvarande utgrävningsledaren Anthony Tuck. Utgrävningsprojektet bedrivs i formen av en fältskola som anordnas av University of Massachusetts - Amherst och är av ansevärd storlek, i år var det totalt mellan 50 och 60 personer som deltog i arbetet.

Ett stor bit av Poggio Civitate avskogades under våren av markägaren, varpå områden som aldrig grävts ut i modern tid nu fanns tillgängliga för undersökning. En stor del av årets trencher var därför av explorativ karaktär och många av dem gav därför inte så stora resultat i antalet upptäckta artefakter räknat. Trots den kvantitativa artefaktfattigdomen gjordes flera intressanta fynd och många intressanta observationer gjordes angående den antika topografin i området. I en del av det nyligen avskogade området på Poggio Civitate hittades fragment av dekorativa friser av samma typ som fanns på den stora arkaiska byggnaden på Piano del' Tesoro (där inga utgrävningar gjordes i år). Med tanke på det relativt stora avståndet väcks nu frågan om det verkligen är fragment från den tidigare kända byggnaden eller om det funnits fler byggnader med liknande utsmyckning. Utgrävningarna på Poggio Aguzzo skedde under 2 intensiva veckor och gav tyvärr väldigt magra resultat. Trots att 4 trencher på vardera 4x5 meter öppnades hittades minimala mängder etruskiskt material och inga gravar.

Jag fick i sommar tillfället att själv ansvara för en trench vilket var en mycket lärorik uppgift. I arbetsuppgifterna ingick dels att fungera som ledare för 4-6 studenter, ansvara för dokumentation av trenchen samt göra en första analys av fynden i projektets labb. Jag fick också tillfälle att knyta kontakter med doktorander från USA, Irland, England och Australien som alla sysslar etruskologi i olika former. Svenska Institutet har genom sitt stöd gett mig ovärderliga erfarenheter och gjort det möjligt för mig att på

djupet lära känna en av Etruriens mest spännande platser, för vilket jag är oerhört tacksam. Grävstipendiet jag tilldelades 2009 resulterade i en artikel i *Medusa*: 'Det etruskiska Poggio Civitate (Murlo) och dess dramatiska historia' (*Medusa* 31:1, 2010, 24-26).

Fredrik Tobin

Fondazione Famiglia Rausing's postdokstipendium

Ragnar Hedlund

As holder of the Fondazione Famiglia Rausing postdoc-scholarship for studies in arts and humanities at the Swedish institute for Classical studies in Rome for the academic year 2009-2010 I would like to present the following report. The aim of the project I have been working with in Rome, titled "Where propaganda ends - structure and dynamics in Roman visual arts" is an investigation of the expressions which Roman imperial propaganda could reach in the later Roman empire. This project explores how different strata of society were enabled to become integrated with Roman imperial ideology, through having the possibility to *participate* in the exercise of imperial power, rather than merely being the subjects of the power in the city of Rome. This participation, as I suggest, was enabled through a "dialogue of power." This dialogue could take place in different settings, preferably cityscapes, that can be regarded as "locations for monumental panegyrics". My stay in Rome extended from the 1st of October 2009 to 30th of July 2010. During this period, I have devoted my time to intensive studies of Roman art history, sculpture, archaeology, architecture and topography. Firstly and foremostly, I have studied the archaeology and topography of imperial Rome, focusing on triumphal arches, various imperial works and above all the imperial fora. The triumphal arches were all awarded to the emperor by the *Senatus Populusque Romanus*, the senate and the roman people, usually in recognition for a certain deed. Increasingly, these honours are regarded not only as (more or less staged) homages to the emperor, but also as parts of a strategy of presenting *demands* on imperial power. It can also be noted that imperial works characteristically included baths, but also aqueducts, roads and other works of a decidedly

utilitarian nature. Such works and triumphal arches can therefore be regarded as expressions in visual media of a “dialogue of power”.

The imperial fora, most of all, present a challenging topic as scholarly knowledge of these sites has been radically expanded and, to some extent, fundamentally changed by the major excavations that took place in the 1990s. The imperial fora have frequently been regarded as monumental panegyrics to imperial power, staged by the emperors themselves: the recent finds challenge this view. Instead, they strongly suggest that even the imperial fora could function as places of dialogues between various parts of society. This recognition can change our concept of how imperial ideology evolved and of how “state ideology” is created.

Apart from the archaeology and topography of imperial Rome, I also devoted much time to studies of the topography and archaeological finds of Italy outside the city of Rome. I also made a number of excursions which enabled me to study certain important monuments in details, such as the triumphal arch of Drusus and Germanicus in Spoleto and the arch of Trajan in Ancona.

I presented my research at two occasions, first at one of the monthly meetings of the Associazione Internazionale di Archeologia Classica, where I presented the paper *Where propaganda ends: structures and dynamics in Roman visual arts* on November 16th 2009. Secondly, I presented the paper *Vems bild är detta? En gammal fråga och nya tankar om visuell kultur i Rom* (‘Whose image is this. An old question and new thoughts on visual culture in Rome’) at a seminar at the Swedish Institute on December 1st 2009. During my stay at the Swedish institute, I also taught at two courses held at the institute. First I lectured for the course *Den romerska staden* (‘The Roman city’). I then led a city excursion with the course *Staden Rom och det antika arvet* (‘The City of Rome and Classical Heritage’).

On the 11th of June, I also co-arranged a workshop at the Swedish Institute together with Clare Rowan. This was called *Iconography and economy in antiquity. An international workshop* and aimed to explore how the functioning of past economies add to an understanding of numismatic iconography and how studies of coin imagery can contribute to our understanding of the economy in antiquity. A plenary address was held by prof. Lucia Travaini (Università degli

Studi di Milano) with the title *State, Mint and Trade: Coin Iconography Matters. A perspective from the Middle Ages*. After this, a number of papers were presented that in various ways explored the connections between coin iconography and economy by Matteo Campagnolo (Cabinet de Numismatique, Musée d’art et d’histoire, Genève), Giancarlo Germanà Bozza (Accademia di Belle Arti “R. Gagliardi” di Siracusa), Cristina Genovese (Università di Messina), Clare Rowan (Macquarie University Sydney and the British School at Rome). I also participated myself by presenting the paper *“Enriching whom”? Coin images and recipients in the 3rd century A.D.* The proceedings were concluded by prof. John Melville-Jones (University of Western Australia) who summarized the workshop and expressed the thanks of the participants to the Swedish Institute. I feel that the workshop was a very successful one: apart from the seven speakers, some 10 listeners in total also attended during the day (for the full programme, p. 54).

I also arranged a city excursion for the public called *Historier från en osynlig stad – en vandring från Piazza del Popolo till Piazza Venezia* (‘Stories from an invisible city – a walk from Piazza del Popolo to Piazza Venezia’) on March 27th. This was very enthusiastically received and attracted some 25 participants. As from August 1st 2010, I will be employed at Uppsala university as researcher, funded by the Swedish Research Council, for a new larger project on visual media in the Roman age. The postdoc-position at the Swedish Institute in Rome and the results gained here will be of fundamental importance for my future research, and will be incorporated in a number of articles, a first one of which I aim to prepare for publication next year.

Ragnar Hedlund

Postdokstipendiater vid italienska universitet knutna till SIR

Karin Dahl, Università di Roma “La Sapienza”

Jag har under 2009-2010 varit postdoktorsforskare knuten till institutionen *Dipartimento di Studi Filologici Linguistici e Letterari*, Università degli Studi di Roma I “la Sapienza” och till Svenska Institutet i Rom. Vistelsen har möjliggjorts genom Sven och

Dagmar Saléns Stiftelses stipendium för humanistisk forskning i Europa. Mitt forskningsprojekt berör översättning och mottagande av italiensk litteratur i Sverige. Under det gångna året har jag påbörjat studien av italienska 1900tals-författares utgivning i Sverige. Jag har djupstuderat en författares fall, Italo Calvino och översättningen och receptionen av hans verk i Sverige, som har visat sig vara något tudelad (typisk nog för just *Den tudelade viscontens* författare). Svenska förlag och översättare har valt att koncentrera sig på de fabulerande texterna i Calvinos litterära produktion och inte alls på hans essäer, som han är så uppskattad för i sitt hemland. Kanske säger detta något om situationen för essägenren i Sverige. Glädjande nog kommer nu Calvinos essäsamling *Perché leggere i classici?* att komma ut på svenska under hösten 2011. Jag vill tillägga att mitt projekt är tvärvetenskapligt och omfattar teoribildning inom litteraturvetenskap, kulturstudier och översättningsforskning (Translation Studies).

Under året har jag också färdigställt manuskript och publicerat min doktorsavhandling på det franska förlaget L'Harmattan, *La réception de l'œuvre de Stig Dagerman en France. La Consécration d'un écrivain étranger.*

<http://www.harmattan.fr/index.asp?navig=catalogue&obj=livre&no=31365>

Avslutningsvis vill jag understryka vilken stimulerande forskningsmiljö Svenska institutet i Rom är och att jag är mycket tacksam för de kontakter med andra forskare som jag kunnat utveckla där och på la Sapienza universitetet.

Workshop: *Italo Calvino. Un classico italiano in Svezia*

Tillsammans med Laura Di Nicola, professore aggregato Università di Roma la Sapienza, organiserade jag en workshop om Calvino i Sverige – *Italo Calvino. Un classico italiano in Svezia* – som ägde rum på Svenska institutet i Rom den 20 maj 2010. Det hela möjliggjordes ekonomiskt tack vare Vetenskapsrådet. Andra partners var Fondazione Mondadori och Italienska kulturinstitutet i Stockholm.

Alberto Asor Rosa, en av Italiensk mest välkända litteraturprofessorer, gav oss ett särskilt fint öppningstal om Italo Calvino som den senaste italienska klassikern. Från Sapienza universitetet deltog även Monica Christina Storini, som redogjorde för Calvinos egna teorier beträffande översättning. Laura di Nicolas talade om

Calvinos kanonisering, särskilt genom litterära priser. Undertecknads föredrag behandlade de olika översättningarna och utgåvorna av Calvino på svenska och deras svenska mottagande.

Inbjudna talare från Sverige var översättaren Viveca Melander och Cecilia Schwartz, lektor i italiensk litteraturvetenskap vid Stockholms universitet. Melander höll ett mycket fint inlägg om sina erfarenheter att översätta från italienska till svenska i allmänhet, och om att översätta Calvinos texter i synnerhet. Schwartz ramade in konferensens ämne i en större kontext genom att analysera andra italienska nittonhundratals författares utgivning och mottagande i Sverige jämte Calvinos.

Workshopens båda välkomsttalare, Barbro Santillo Frizell, direktör för Svenska institutet i Rom, och Maria Emanuela Piemontese, direktör för Dipartimento di studi filologici, linguistici e letterari, var mycket entusiastiska över ämnet och initiativet. Barbro Santillo Frizell läste även ett brev skrivet av Paolo Grossi, direktör för Italienska kulturinstitutet i Stockholm, som inte själv kunde medverka under dagen, men som är engagerad i just den svenska översättningen av Calvinos verk. Det ska tilläggas att de två moderatorerna, litteraturprofessorerna Marina Zancan och Federico Albano Leoni, också bidrog till workshopens intressanta diskussioner och goda stämning. Antalet åhörare var cirka femtio som alla bjöds på kaffe på Svenska institutets soliga gård.

Laura di Nicola, Cecilia Schwartz och jag fortsätter nu ett samarbete tillsammans med Paolo Grossi och planerar en konferens på Stockholms universitet och Italienska kulturinstitutet i Stockholm i september 2011, där vi ytterligare utvecklar ämnet.

Karin Dahl

Stefano Fogelberg Rota, LUMSA (Libera Università Maria SS. Assunta)

Under 2010 har jag varit verksam vid LUMSA (Università Maria Ss. Assunta) och vid Svenska institutet i Rom inom ramen för Wenner-Gren Stiftelsernas postdoktorsstipendium till utlandet. I det projekt jag arbetat med under den tiden, *Från episod till kunglig handling. Hovteaterns litterära utveckling under den svenska stormaktstiden*, studerar jag de svenska 1600-tals hovbaletter med fokus på deras litterära framställning och de

propagandistiska och scenografiska motiv som ligger bakom deras utveckling.

Under det senaste året har jag dessutom varit medarrangör med vicedirektören Sabrina Norlander Eliasson för den internationella konferensen, *The City of the Soul. The literary making of Rome* (Svenska Institutet i Rom, 9 och 10 september 2010). Konferensen behandlade medieringen av bilden av Rom i reselitteraturens olika genrer under tiden från 1600- till 1800-talet. I mitt anförande, "La Roma arcade del senatore svedese Nils Bielke" (Svensk senator Nils Bielke och hans arkadiska Rom), fokuserade jag på greve Nils Bielkes (1706-1765) syn på Rom under första hälften av 1700-talet såsom den framträder i hans brevväxling med hustrun Hedvig Elisabeth Sack (1727-1760). Under det gångna året har jag vid ett par tillfällen medverkat i Institutets undervisning och hållit fyra föredrag vid olika internationella konferenser. Konferenserna och titlarna på mina föredrag är följande:

- *Barocken och Antiken*, Barockakademien, Svenska Institutet i Rom (9-11 december 2010). Föredrag (med Andreas Hellerstedt): "Antikens hjältegygd i barockens Rom och Uppsala".
- *The City of the Soul. The literary making of Rome*, Svenska Institutet i Rom och LUMSA-universitetet (9-10 september 2010). Föredrag: "La Roma arcade del senatore svedese Nils Bielke".
- *Seventeenth century ballet: a multi-art spectacle*. An International Interdisciplinary Symposium, King's College (London, 7 augusti 2010). Föredrag: "War and peace in the court ballets performed during the reign of Queen Christina of Sweden (1644-54)".

Jag har under gångna året också publicerat en artikel och färdigställd ytterligare tre som kommer att publiceras under 2011:

- "August Strindberg som Romhatare" i *Till Rom. Nordiska konstnärer i Rom under 150 år*, Carlssons bokförlag, Stockholm 2010 pp. 205-211 (ISBN 98891-7331-3674)
- "Heroic virtue's religious, cultural and propagandistic implications in poetry before and after Queen Christina's conversion to catholicism" i *Early Modern Culture Online*, (6050 words)
- "War and peace in the court ballets performed during the reign of Queen Christina of Sweden (1644-1654)" i *Seventeenth century ballet: a multi-art spectacle*. (5489 words) "L'introduzione del balletto di corte in Svezia" i *Mélanges*

de l'École française de Rome (18000 ord)

Att kunna arbeta på Svenska Institutet har haft en mycket positiv inverkan på min forskning. Tack vare den utomordentligt goda arbetsmiljö som råder på institutet och den mycket hjälpsamma, kunniga och trevliga personal har jag kunnat arbeta på bästa sätt. Jag vill därför här framföra mitt varmaste tack till Institutets personal.

Stefano Fogelberg Rota

Håkan Hökerberg, Università degli Studi Roma Tre

Under år 2010 hade jag ett post dok-stipendium från Formas med placering på Dipartimento di Studi Urbani, Università degli Studi Roma Tre. Stipendieåret ägnades åt att fullfölja ett tidigare inlett projekt om urbana periferier med inriktning på förhållandena i Rom. De moderna periferiernas morfologi, existerande och potentiella kulturvärden i de romerska periferierna studerades med belysning utifrån några fallstudier. Projektet har resulterat i två artiklar. Vid konferensen Grand tour del terzo millennio, arrangerad av Università degli Studi di Roma Tor Vegata, presenterade jag ett paper med utgångspunkt från mitt projekt. Under hösten höll jag ett seminarium på institutet med titeln Urban sprawl och Roms nya periferier.

Vid ett studiebesök från Arkitekturskolan KTH i maj förevisade jag bl.a. omvandlingen av Ostiense, där tidigare industrianläggningar nu får nya funktioner. I december hade jag viss undervisning på den konstvetenskapliga kursen. Den sociala bostadsbebyggelsen i San Saba och Garbatella, EUR och en heldagsexkursion till de anlagda städerna i Pontinska träskan stod på programmet.

Stipendieåret ägnades också delvis åt att förbereda ett kommande projekt om det belastade kulturarvet, som avser arkitektur och retorik under Italiens fascistiska epok, sedd ur ett kulturarvsperspektiv. Om detta ämne höll jag en föreläsning på den internationella masterkurs som institutet gav i samarbete med det holländska institutet under maj. Föreläsningen kombinerades med en visning av idrottsanläggningen Foro Italico (fd. Foro Mussolini), till stora delar byggd under fascismen. En liknande presentation fick även deltagarna i institutets fortbildningskurs för lärare i klassiska språk i juni. Den 27 november deltog jag i en temadag om det antika arvet på Medelhavsmuseet i Stockholm i samband med

utställningen Vita lögner. Jag föreläste där om hur den italienska fascismen refererade till antiken för att legitimera sitt maktinnehav. Ett varmt tack till Svenska institutets hjälpsamma personal och för att jag under året har kunnat använda biblioteket som arbetsplats!

Håkan Hökerberg

